

Dünden Bugüne Beslenme ve Diyetetik Eğitimi, Beslenme ve Diyetetik Eğitiminin Standardizasyonu

Nutrition and Dietetics Education from Past to Present and Standardization of Nutrition and Dietetics Education

Dr. Öğr. Üyesi Kübra Işgın-Atıcı¹, Prof. Dr. Ayla Gülden Pekcan²

ÖZET

Bu derleme yazının amacı, Beslenme ve Diyetetik disiplininin tarihçesini özetlemek, bu disiplinin eğitim ve öğretiminde standardizasyonun nasıl sağlanabileceği konusunu değerlendirmektir. Beslenme ve Diyetetik kavramı, tarih boyunca izleri görülen bir kavram olmasına karşın modern bir bilim olarak ortaya çıkışı 18. yüzyıl sonrasına denk gelmektedir. Diyetisyenlik mesleğinin temelleri dünyada 19. yüzyıl sonlarında, Türkiye’de ise 1962 yılında Hacettepe Üniversite’sinde açılan “Diyetetik” programı ile atılmıştır. Beslenme ve Diyetetik bilimine olan ilgi artışı ile açılan program ve diyetisyen sayısında günden güne artış görülmektedir. Diyetisyenlerin uluslararası iş birliği ve bilgi alışverişi yapabilmeleri ve eğitim ve çalışma hayatında standardizasyonu sağlamak, yayınlanan ve gerçekleştirilen bilimsel çalışmalar ve verilen bilimsel görüşler ile güncel, bilgili ve etik kalabilmelerini teşvik etmek amacıyla Uluslararası Diyetetik Dernekleri Konfederasyonu (ICDA), Uluslararası Beslenme Dernekleri Birliği (IUNS), Avrupa Diyetetik Dernekleri Federasyonu (EFAD) gibi bazı uluslararası kuruluşlar bu alanda çalışmaktadır. Türkiye’de de Beslenme ve Diyetetik lisans programlarının standartlaştırılması ve akreditasyon çalışmaları için temel referans, EFAD ve ICDA görüşleridir. Beslenme ve Diyetetik alanında toplum gereksinimlerine uygun nitelikli diyetisyenler yetiştirebilmek için eğitim programlarının içerik ve yetkinlikleri, bu otoritelerin temel prensiplerine göre standardize edilmelidir. Ülkemizde Sağlık Bilimleri programlarının sayısının artmasıyla birlikte, Beslenme ve Diyetetik Programlarının benimsenmesi gereken asgari yeterliliklerin belirlendiği 2015 yılında “Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (UÇEP)” oluşturulması çalışmalarına başlanmış ve 2016 yılında “BDB (Beslenme ve Diyetetik)-UÇEP-2016” oluşturulmuştur. Hızla değişen ve belirsizleşen küresel koşullar nedeniyle BDB-UÇEP’in yenilenme ihtiyacı doğmuş ve yakın zamanda BDB-UÇEP-2023 yürürlüğe girmek üzere hazırlanmıştır. Program içeriği, alt yapı olanaklarının yanı sıra Beslenme ve Diyetetik eğitiminin kalitesini korumak ve standartları sağlamak için akademik kadronun yetkinliği büyük önem taşımaktadır. Ayrıca bu koşulların sadece sağlanması değil, sürdürülebilmesi için de ilgili otoritelerce izlenmesi gerekir.

Anahtar kelimeler: Beslenme ve Diyetetik, standardizasyon, tarihçe, Ulusal Çekirdek Eğitim Programı

ABSTRACT

This review aims to summarize the history of the Nutrition and Dietetics discipline and evaluate how standardization can be achieved in its education and training. Despite being a concept with traces throughout history, the emergence of Nutrition and Dietetics as a modern science dates back to the 18th century. The foundations of the profession of dietetics were laid in the late 19th century globally, and in Türkiye, it began with the establishment of the “Dietetics” program at Hacettepe

1. Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Besleme ve Diyetetik Bölümü, Amasya, Türkiye • E-posta: info@beslenmevediyetdergisi.org

https://orcid.org/0000-0002-3088-8675

2. Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Gaziantep, Türkiye • E-posta: info@beslenmevediyetdergisi.org

https://orcid.org/0000-0002-2037-3037

University in 1962. With the increasing interest in the field, the number of programs and dietitians has been steadily rising. To promote international collaboration and knowledge exchange among dietitians, as well as to ensure standardization in education and professional practice, international organizations such as the International Confederation of Dietetic Associations (ICDA), International Union of Nutritional Sciences (IUNS), and European Federation of the Associations of Dietitians (EFAD) have been established. In Türkiye, the opinions of EFAD and ICDA serve as fundamental references for the standardization and accreditation efforts of Nutrition and Dietetics undergraduate programs. In order to educate qualified dietitians in line with the societal needs, the content and competencies of educational programs should be standardized based on the fundamental principles of these authorities. With the increasing number of Health Sciences programs in the country, efforts began in 2015 to establish the National Core Curriculum for Nutrition and Dietetics Education (UÇEP), and in 2016, “BDB (Nutrition and Dietetics)-UÇEP-2016” was created. Due to rapidly changing and uncertain global conditions, there arose a need to update the BDB-UÇEP, leading to the preparation of BDB-UÇEP-2023, which is set to come into effect soon. Alongside the program’s content and infrastructure, the competence of the academic staff holds great significance in maintaining the quality of Nutrition and Dietetics education and ensuring standards. Moreover, these conditions must not only be established but also continuously monitored by relevant authorities to ensure sustainability.

Keywords: Nutrition and Dietetics, standardization, history, The National Core Curriculum

GİRİŞ

Bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi, Beslenme ve Diyetetik alanını etkileyerek birçok farklı disiplini barındıran çok sayıda bilimsel araştırmanın odağı haline getirmiştir. Beslenme alanının bilimsel olarak incelenmesi, tarihsel olarak 18. yüzyıla kadar uzansa da besin içeriklerinin ayrıntılı bir şekilde anlaşılması ve etkileri üzerine odaklanan çalışmalar 18. yüzyıldan sonra ivme kazanmıştır. Bu çabalar, 19. yüzyılın sonlarına doğru daha da güçlenmiş ve 20. yüzyılın ortalarına kadar beslenmenin insan sağlığı ve hastalıklar üzerindeki etkileri daha belirgin hale gelmiştir (1). Daha farklı bir deyişle; beslenme kavramı yüzyıllardır var olmasına karşın modern beslenme biliminin ortaya çıkışı besin öğelerinin keşfi ve hastalıklarla ilişkilerinin belirlenmesi ile mümkün olabilmektedir (2). Sağlık, hastalık ve teknolojideki ilerlemeler, bireylerin beslenme ihtiyaçlarını daha kişiselleştirilmiş bir şekilde ele almanın önemini vurgulamaktadır. Bu durum, diyetisyenlerin rolünü daha da değerli hale getirerek güçlendirmektedir (1).

Diyetisyenlik mesleğinin ortaya çıkışını anlayabilmek, Beslenme ve Diyetetik alanındaki gelişmeleri izlemeyi ve tarihsel süreçleri dikkate alıp farklı toplumlara ait özellikleri yorumlayan bir perspektiften bakabilmeyi gerektirir (1,3).

İnsan sağlığının korunmasında beslenmenin rolü, tarihsel olarak bilinen bir gerçektir. M.Ö. 2500 yıllarına ait Babil tabletlerinde, hastalıkların tedavisinde uygulanacak beslenme yöntemleri hakkında değerli bilgiler bulunmaktadır. Antik dönemde yaşamış ve tıp alanında öncü kabul edilen Hipokrat, “Besinle tedavi edebileceğiniz hallerde ilaç tavsiye etmeyiniz.” ifadesiyle beslenmenin tıbbi tedavideki merkezi rolünü vurgulamıştır (3,4). Paleolitik Dönem araştırmaları ise kemik yapıları üzerinden insanlarda yetersiz beslenme ve enfeksiyon belirtilerine rastlandığını ortaya koymuştur. Diğer taraftan insanoğlu avcı-toplayıcı yaşamını sürdürdükten sonra yerleşik yaşama geçilen Neolitik Dönemde tarımsal ürünler üretip tüketilmeye başlanmış ve tahıl temel besin kaynağı haline gelmiştir. Antik dönemde ise bitkisel ve hayvansal ürünler hastalıkların tedavisinde kullanılmıştır (1). 19. yüzyılın sonlarında yapılan çalışmalar, Beslenme ve Diyetetik uygulamalarının daha iyi anlaşılmasını sağlamıştır. Hastalara ilk diyet planları doktorlar tarafından belirlenmiş ve hastaların bu diyete uyumunu sağlamak hemşirelerin sorumluluğuna bırakılmıştır. Bu dönemin sonunda ise, “diyetisyen” unvanıyla yeni bir meslek tanımlanmıştır. Besinlerin vücut işlevleri üzerindeki etkilerine ilişkin yapılan çalışmaların artmasıyla,

beslenme ve hastalıkları önleme arasındaki ilişki 20. yüzyıl başlarında önem kazanmıştır. Bu durum ise Beslenme ve Diyetetik bilimine olan ilginin artmasını sağlamıştır (1,3,4).

Birinci Dünya Savaşı sırasında İngiltere’de beslenme bozukluğu olan erkeklerin %41’i askere alınmamıştır. Amerika Birleşik Devletleri’nin savaşa katılmasıyla diyetisyenlere olan ihtiyaç artmış ve 1917’de Amerikan Diyetetik Derneği (ADA) kurulmuştur. Diyetisyenler farklı alanlarda çalışmak için kategorilere ayrılmıştır: Tedavi Edici Diyetisyen, Yönetici Diyetisyen, Toplum Sağlığı Diyetisyeni, Eğitici-Danışman Diyetisyen gibi. İş gücündeki artış ve kadınların iş hayatına katılmasıyla dışarıda yemek yeme ihtiyacı doğmuş ve “Yönetici Diyetisyen” pozisyonu öne çıkmıştır. II. Dünya Savaşı, diyetisyenliği tekrar önemli hale getirmiş ve ordu 1300 diyetisyeni göreve çağırmıştır. ADA, 1977’den itibaren, hizmet içi eğitim seminerleri düzenlemeye başlamıştır. Bu gelişmeleri takiben daha sonraki yıllarda Türkiye de dahil çeşitli ülkeler diyetisyen derneklerini kurmuştur (1,3,4).

Diyetisyenlerin uluslararası iş birliği ve bilgi alışverişi yapabilmelerini, eğitim ve çalışma hayatında standardizasyonu sağlamak, yayınlanan ve gerçekleştirilen bilimsel çalışmalar ve verilen bilimsel görüşler ile güncel, bilgili ve etik kalabilmelerini teşvik etmek amacıyla 1950 yılında Uluslararası Diyetetik Dernekleri Komitesi, 2002 yılında ise Uluslararası Diyetetik Dernekleri Konfederasyonu (ICDA) kurulmuştur. Beslenme uzmanları, beslenme dernekleri çatısı altında da faaliyet göstermektedir. Bu dernekler, 1948 yılında Uluslararası Beslenme Dernekleri Birliği (IUNS) altında birleşerek uluslararası kongreler düzenlemeye başlamıştır. ICDA, 1978 yılında IUNS’a üye olarak tüm dünya diyetetik dernekleri adına iletişim ağı içinde etkin rol üstlenmiştir. Avrupa’daki Diyetetik Dernekleri, 1978 yılında Avrupa Diyetetik Dernekleri Federasyonu (EFAD) olarak bir araya gelmiştir. Türkiye, 1994 yılında EFAD’a üye olmuş ve aktif olarak katılım sağlamıştır. Asya’daki diyetisyen dernekleri ise 1990 yılında Asya Diyetetik Dernekleri Federasyonu (AFDA) altında federasyon kurarak iletişimlerini sürdürmektedir (1).

Türkiye’de ise sağlık hizmetlerinin çok disiplinli bir ekiple yürütülmesinin gerekliliğini vurgulayan Prof. Dr. İhsan Doğramacı liderliğinde, 1954 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi bünyesinde kurulan Çocuk Sağlığı Kürsüsü’nün hemen ardından, farklı sağlık alanlarından profesyonellerin yetiştirilmesi amacıyla “Hacettepe Sağlık Bilimleri Yüksekokulu” kurulmuştur. Bu yüksekokulun içerisinde, 1962 yılında başlatılan “Diyetetik Programı”, Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü’nün temelini oluşturarak, dolayısıyla Türkiye’de diyetisyenlik eğitiminin başlangıcını temsil etmektedir. İlk başta sadece 10 öğrenci ile eğitim-öğretime başlayan program, zamanla büyüyerek gelişmiş ve Hacettepe Üniversitesi’nin Sağlık Bilimleri Fakültesi’ne bağlanmıştır. Programın ilk mezunlarının 6 Haziran 1966 tarihindeki mezuniyeti sebebiyle 6 Haziran tarihi “Diyetisyenler Günü” olarak kabul edilmiş ve her yıl kutlanmaya başlanmıştır. Beslenme ve Diyetetik Bölümü, zaman içinde gelişerek lisansüstü eğitim programlarına da sahip olmuştur (5).

Diyetisyenlerin mesleki tanınırlığı ve yasal durumu zaman içinde gelişmiştir. Devlet Memurları Yasası’na eklenmesi 1979’da gerçekleşmiş ve bu tarih itibariyle sağlık personeli olarak kabul edilmişlerdir. Yataklı tedavi kurumları işletme yönetmeliğinde görev ve sorumlulukları 1983’te tanımlanmış; 2011 yılında 6225 sayılı kanun ile meslek yasası da çıkarılmıştır. Türkiye Diyetisyenler Derneği, 1969 yılında kurulmuştur ve dernek, meslek mensuplarını bir araya getirmiştir. Ayrıca “Beslenme ve Diyet Dergisi” de bu süreçte yayına başlamıştır (5,6).

Son yıllarda sayısı hızla artan Beslenme ve Diyetetik Bölümleri incelendiğinde, altyapı olanakları, akademik kadro yeterliliği, staj ve saha uygulamaları, araştırma ve uluslararası fırsatlar gibi lisans eğitiminin temel bileşenleri açısından büyük farklılıklar gösterdiği gözlemlenmiştir (7). Bu durum, Türkiye’deki Beslenme ve Diyetetik eğitiminin içeriğinin ve sağladığı ulusal/uluslararası yeterliliklerin üniversiteler arasında önemli farklılıklar sergilemesine yol açmaktadır. Ancak, Beslenme ve Diyetetik alanında toplum gereksinimlerine uygun nitelikli diyetisyenler

yetiştirebilmek için eğitim programlarının içerik ve yetkinlikleri, uluslararası kabul gören temel prensiplere göre standardize edilmesi gerekmektedir. Bu standardizasyon sayesinde, eğitim standartlarını karşılayan öğrenciler, mesleki yeterliliklere sahip olarak mesleklerini icra edebilirler (7-9). Bu standardizasyonun ardından gelen bir sonraki aşama ise akreditasyon çalışmalarıdır. Akreditasyon ile ulusal asgari standartların tüm fakültelerde karşılanmasının yanı sıra fakültelerin özgün koşulları da göz önünde bulundurularak sürekli gelişime teşvik edilmesi amaçlanır. Avrupa Birliği ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri gibi bazı ülkelerde, yalnızca akredite programlardan mezun olan öğrenciler Sağlık Profesyonelleri Konseyi gibi sistemlere kayıt olma hakkına sahiptir (9). Türkiye’de artan Beslenme ve Diyetetik bölüm sayısı ve mezun diyetisyenlerin sayısının artması, gelecekte böyle bir sistemin gündeme gelmesini gerekli kılmaktadır. Türkiye’de Beslenme ve Diyetetik lisans programlarının standartlaştırılması ve akreditasyon çalışmaları için temel referans, EFAD ve ICDA tarafından yapılan çalışmalar ve rehberlerdir (9,10).

EFAD ve ICDA, diyetisyenleri Beslenme ve Diyetetik alanında eğitim almış ve ulusal otorite tarafından tanınan sağlık profesyonelleri olarak tanımlar. Türkiye’de de diyetisyenlik mesleği, sağlıklı beslenme programları oluşturan, hastaların beslenme programlarını düzenleyen ve besin güvenliğini sağlayan sağlık meslek mensupları olarak kanunlarla tanımlanmıştır (11,12).

EFAD, bir diyetisyenin tanımlanan görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmesi için gereken yeterliliklerin belirlenmesi konusunda yayınladığı standartlara göre yeterlilikleri şu başlıklar altında toplamıştır: 1) İleri bilgi düzeyi ve diyetisyenliği anlama, 2) Beslenme ve Diyetetik süreci ve mesleki muhakeme, 3) Mesleki ilişkiler, 4) Mesleki otonomi ve yükümlülükler, 5) Eğitici becerileri, 6. Beslenme ve Diyetetik alanında araştırma-geliştirme, 7) Liderlik ve Beslenme ve Diyetetik uygulamalarının yönetimi, 8) Girişimcilik ve beslenme danışmanlığı işinin

geliştirilmesi. Bu yeterlilikler, bir diyetisyenin sahip olması gereken temel yetenekleri ve bilgi alanlarını kapsar. İleri bilgi düzeyi ve diyetisyenliği anlama, mevcut bilgiyi yorumlayarak, ilgili beslenme pratiği alanının teorik ve metodolojik yaklaşımlarına derin ve sistemli bir anlayış sergileme ve bu sayede profesyonel beslenme danışmanlığı alanını ileri taşıma anlamına gelir. Beslenme ve Diyetetik süreci ve mesleki muhakeme, kendi pratiğini yansıtmaya yeteneği göstererek yenilikçi çözümler üretme, uygulama ve fikirleri sentezleme; Beslenme ve Diyetetik alan bilgisini yaratıcı bir şekilde kullanma, karmaşık durumlarda, öngörülemez veya tanıdık olmayan bağlamlarda ve gerektiğinde uzmanlık bağlamında uygulama anlamına gelmektedir. Mesleki ilişkiler, sağlık profesyonelleri ve hasta yakınlarıyla etkili iletişim ve iş birliği yapabilme becerisini vurgular. Mesleki otonomi ve yükümlülükler, diyetisyenlerin bağımsız çalışma yeteneği ve mesleki sorumlulukları anlamlarını içerir. Eğitici becerileri ilkesi; öğrencilere, meslektaşlarına ve diğer sağlık profesyonellerinin eğitimine katkıda bulunma sorumluluğunu göstermeleri, uygun ortamlarda ve etkili medya kullanarak öğrenme hedeflerini karşılamak için ilgili bilgileri eleştirel bir şekilde değerlendirme ve sentez yaparak eğitim materyali hazırlama ve sunma yeteneğini gösterme anlamına gelir. Beslenme ve Diyetetik alanında araştırma-geliştirme; güncel bilgiye dayalı uygulamaları teşvik ederken, Beslenme ve Diyetetik uygulamalarının desteklenmesi, bireylerin ve toplulukların beslenme konusundaki farkındalığını artırmayı hedefler. Liderlik ve Beslenme ve Diyetetik uygulamalarının yönetimi ilkesi ise kendisi ve çevresindekilerin etkili liderlik ve yönetim becerilerini, takım dinamiklerini destekleyerek ve teşvik ederek, çalışma arkadaşlarındaki üstün nitelikleri tanıyarak ve çatışma çıkmadan çözme yeteneği göstererek sergilemeyi kastetmektedir. Girişimcilik ve beslenme danışmanlığı işinin geliştirilmesi ilkesi ise “işletme” ortamında beslenme ve beslenme bilimini kullanarak belirlenmiş fırsatlar için yeni yaklaşımlar geliştirme; eleştirel düşünme ve yenilikçi davranma anlamında

kullanılır. Bu yeterlilikler sayesinde Beslenme ve Diyetetik mezunları, çeşitli alanlarda yetkinliklere sahip olmaktadır (13).

Ülkemizde ise Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) adı altında Avrupa Birliği'nin Lizbon Stratejisi ve Bologna Süreci hedefleri doğrultusunda geliştirilmiş, yükseköğretim alanında şeffaflık, tanınma ve hareketliliği artırmayı amaçlayan bir yapılanma mevcuttur. Yükseköğretim düzeyindeki yeterlilik, bir kişinin herhangi bir yükseköğretim derecesini başarıyla tamamladığında neleri bilme kapasitesine sahip olacağını, hangi becerileri gerçekleştirebileceğini ve hangi alanlarda yetkinlik kazanacağını ifade eder. Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi ise bir ülkenin eğitim sistemindeki yeterlilikleri ve bu yeterlilikler arasındaki ilişkileri açıklayan bir yapıdır. Bu çerçevenin öğrenciler, işverenler ve toplum için farklı önemleri vardır. Öğrencilere eğitim programlarını seçme ve becerilerini ölçme konusunda yardımcı olurken, işverenlere mezunların bilgi ve yeteneklerini anlama konusunda rehberlik eder. Ayrıca çeşitli eğitim fırsatlarını açıklamak ve işverenlerin eğitim programlarına katkı sağlamasını kolaylaştırmak amacıyla kullanılır (14).

Türkiye'de Beslenme ve Diyetetik eğitiminin standardizasyonu ve akreditasyonu için çeşitli çabalarda bulunulmuştur. Sağlık Bilimleri Dekanlar Konseyi (SABDEK), Sağlık Bilimleri programlarının geliştirilmesi amacıyla komisyonlar oluşturmuştur ve Eğitim Komisyonu'na bağlı özellikle Beslenme ve Diyetetik Çalışma Grubu, Ulusal Beslenme ve Diyetetik Çekirdek Eğitim Programı (BDB-UÇEP) üzerinde çalışmaktadır. Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (SABAK), 2015 yılında kurularak Sağlık Bilimleri programlarının akreditasyon çalışmalarına başlamış ve bu çerçevede Beslenme ve Diyetetik programlarının akreditasyon sürecine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu girişimler, Türkiye'deki Beslenme ve Diyetetik eğitimini standartlaştırmayı, program kalitesini artırmayı ve mezunların niteliklerini ulusal düzeyde belirli bir standarda getirmeyi amaçlamaktadır. Bu

çalışmaların hedefleri arasında mesleki yeterliliğin artırılması, mezunların yetkinliklerinin standardize edilmesi ve sağlık sisteminde daha etkili bir rol oynamalarının sağlanması yer almaktadır (9).

Ülkemizdeki Sağlık Bilimleri programlarının sayısının artmasıyla birlikte, 2015 yılında UÇEP oluşturulması çalışmalarına başlanmış ve 2016 yılında Beslenme ve Diyetetik lisans programlarının eğitim içeriklerini belirlemek üzere "BDB-UÇEP-2016" oluşturulmuştur (15). Bu çerçeve program, ülkedeki Beslenme ve Diyetetik Programlarının benimsemesi gereken asgari yeterlilikleri içermektedir. 2020'li yılların başlamasıyla birlikte, hızla değişen ve belirsizleşen küresel ortam, yükseköğretim programlarına, öğrenme yetenekleri gelişmiş, değişime uyum sağlayabilen, kendini sürekli yenileyebilen, motivasyonu yüksek uzmanlar yetiştirme misyonunu yüklemiştir. Bu değişim, mezun yetkinliklerinde geniş bir yelpaze sunma, öğretim ve değerlendirme yöntemlerini zenginleştirme ve öğrenci-merkezli öğrenmeye vurgu yapma gereksinimini yansıtmakta olup "BDB-UÇEP-2023" oluşturulması ihtiyacı doğmuştur (16). BDB-UÇEP-2023 kapsamında, alan derslerinin yanında mezunların yenilikçi bakış açısıyla donanımlı bir şekilde yetişmesi planlanıp; programın ders içeriğinin en az %30'u bilgi çağı yetkinlikleri, entelektüel, sanatsal, sportif yetkinlikler, öznel iyi oluş, toplumsal sorumluluklar, farkındalık ve hassasiyet alanlarından oluşturulması öngörülmektedir.

Program içeriğinin yanı sıra Beslenme ve Diyetetik eğitiminin kalitesini korumak ve standartları sağlamak için akademik kadronun yetkinliği büyük önem taşımaktadır. Akademik kadro, uzmanlık alanlarında deneyime sahip kişileri içermelidir. Bu kadro, Beslenme ve Diyetetik alanında lisans ve lisansüstü eğitim derecelerine sahip, ulusal meslek örgütü üyesi ve kayıtlı diyetisyenlerden oluşmalıdır. Türkiye'de ise bazı Beslenme ve Diyetetik programlarında uzmanlaşmış öğretim üyelerinin bulunmadığı görülmüştür. Bu durum, eğitim programlarının kalitesi ve mezunların mesleki yeterliliği açısından sorunlar yaratabilir. Beslenme ve Diyetetik eğitim

programlarının değerlendirilmesi ve izlenmesi, yükseköğretim kurumları ve düzenleyici kuruluşlar tarafından yapılmalıdır. Türkiye’de Yükseköğretim Kurulu bu sorumluluğa sahiptir. Beslenme ve Diyetetik programlarının standartlara uygunluğu, mezunların mesleki yeterliliği ve uygunluğu düzenli olarak değerlendirilmelidir (9).

Sonuç olarak; Beslenme ve Diyetetik mesleğinin geleceği için eğitim standartlarının korunması ve yüksek kalitede eğitim verilmesi büyük önem taşır. Bu sürecin düzenli izlenmesi ve gerektiğinde güncellenmesi, mesleğin gelişimine katkı sağlar.

Bu konu kapsamında bu sayıda yer alan Gökmen-Özel ve ark. tarafından yapılan “Türkiye’de Beslenme ve Diyetetik Lisans Programlarında Mevcut Durum Analizi: 2021-2022 Yıllarına Ait Verilerin Değerlendirilmesi” isimli çalışmada, Türkiye’deki Beslenme ve Diyetetik program sayıları, programların özellikleri, kontenjanları, eğitim-öğretime başlangıç/devam için asgari öğretim üye sayılarına ilişkin verilerin incelendiği ve eğitim-öğretim süreçlerinde yaşanan sorunların çözümüne yönelik öneriler tartışılmaktadır. Bu önemli konunun irdelendiği çalışmanın ülkemizde Beslenme ve Diyetetik Bölümleri’nin eğitim ve öğretim programlarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde önemli katkılar sağlamasını diler ve Prof. Dr. Hülya Gökmen Özel şahsında emek veren tüm meslektaşlarımıza sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

KAYNAKLAR

1. Kutluay-Merdol T. Beslenme ve Diyetetik biliminin dünü, bugünü ve geleceği. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. 2016;1(1):1-5.
2. Mozaffarian D, Rosenberg I, Uauy R. History of modern nutrition science-implications for current research, dietary guidelines, and food policy. BMJ. 2018;361:k2392.
3. Türkiye Diyetisyenler Derneği. Dernek Tarihçemiz. Erişim:https://www.tdd.org.tr/Hakk%C4%B1m%C4%B1zda/Tarih%C3%A7e/tabid/21027/Default.aspx. Erişim Tarihi: 18.08.2023.
4. Kutluay-Merdol T. 30. yılımızda dünya diyetisyenliği. Bes Diy Derg. 1996;25(1):7-8.
5. Büyüktuncer-Demirel Z, Baysal A. Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü: 50 Yıllık Tarihçe. Bes Diy Derg. 2012;40(3):203-10.
6. Yükseköğretim Kurumu. Üniversitelerimiz. Erişim: https://yokatlas.yok.gov.tr/universite.php. Erişim tarihi: 17.08.2023.
7. Accreditation Standards, Fees and Policies. Available at: https://www.eatrightpro.org/acend/accreditation-standards-fees-and-policies/standards-fees-and-policies-introduction. Accessed 16.08.2023.
8. Health & Care Professions Council. Available at: https://www.hcpc-uk.org/standards/. Accessed 20.08.2023.
9. Büyüktuncer-Demirel Z. Beslenme ve Diyetetik Eğitim ve Öğretiminin Standardizasyonu. Bes Diy Derg. 2015;43(3):237-43.
10. European Federation of the Associations of Dietitians (EFAD). Academic Standards-2018 revision. Available at: http://www.efad.org/reportsandpapers/12388/7/0/80. Accessed August 19, 2023.
11. Türk Standardı. Diyetisyen. Erişim: https://intweb.tse.org.tr/Standard/Standard/Kapak.aspx?081118051115108051104119110104055047105102120088111043113104073102118073054067070066115077119048. Erişim Tarihi: 19.08.2023.
12. Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. 26 Nisan 2011 tarih ve 6225 sayılı Resmi Gazete. Erişim: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110426-1.htm. Erişim Tarihi: 17.08.2023.
13. European Dietetic Advanced Competences (EDAC). Available at: https://www.efad.org/wp-content/uploads/2021/11/european-dietetic-advanced-competences.pdf. Accessed August 18,2023.
14. Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi. Erişim http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=10. Erişim Tarihi: 20.08.2023.
15. Mezuniyet Öncesi Beslenme ve Diyetetik Eğitimi. Ulusal Beslenme ve Diyetetik Çekirdek Eğitim Programı. Erişim: https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Ulusal-cekirdek-egitimi-programlari/beslenme_ve_diyetetik.pdf. Erişim tarihi: 19.08.2023.
16. Beslenme ve Diyetetik Alanı Ulusal Çekirdek Eğitim Programının (BDB-UÇEP) Yenilikçi Öğretim Anlayışıyla Güncellenmesi. Ankara; 2023.